اعلان

ګرانو او قدرمنو لوستونکو پښتو ډاټ نیټ د دې کتاب سره ډیره خواري کړې ده او په ډیر عاجزانه طور ئې تاسو ته دَ مطالعې په غرض ډالۍ کوي د دې کتاب بې اجازت نقل کول ، چاپ کول یا زمونږ نسبت ترې لرې کول نه صرف دا چې اخلاقي جرم دے بلکې ډیر سخت منع دي

پښتونستان

پښتو ډاټ نیټ

Presented By :

Pukhto.Net

دسپيځلي سيرت او تلپاتي صورت ژوندي مثالونه:

أسلمي ځوانان

درښتيونو پيښو يوه

رښتيوني انځورګري

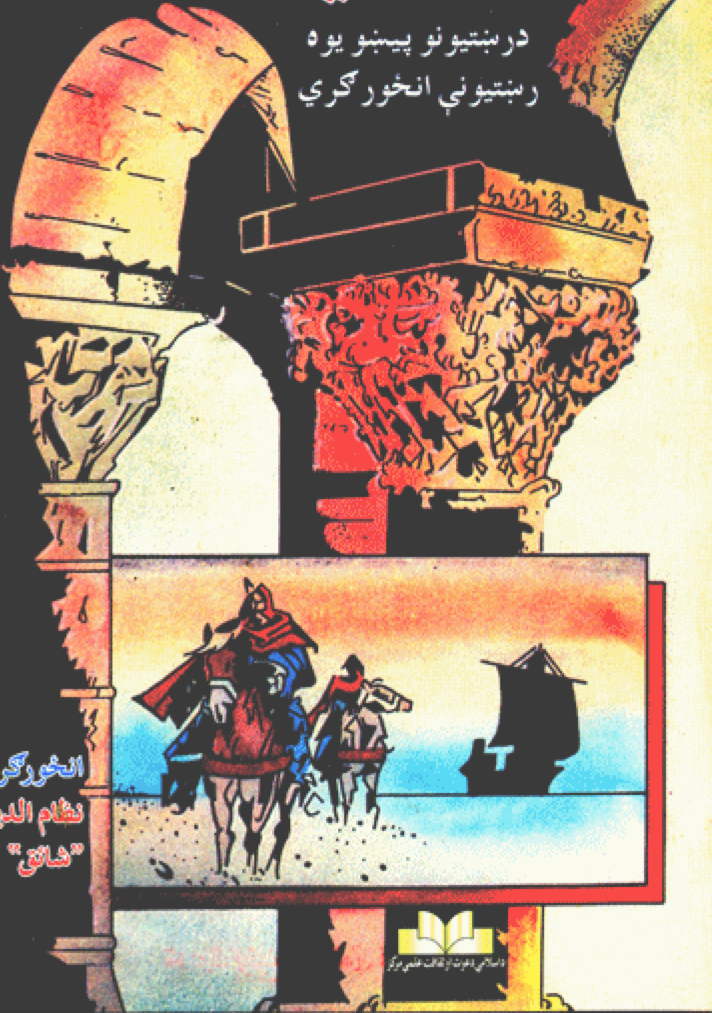

انځورګر:

نظام الدين

"شائق"

دکتاب پېژندنه

د کتاب نوم : اسلمي خوانان
لیکوال : نظام الدین " شائق "
کمپوز : عبدالشافي
دچاپ کال : ۲۰۰۶ عیسوي
کچه : $7\frac{1}{2} + 3\frac{1}{2}$
دپښتې انځور : شائق
خپرندویه ټولنه : داسلامي دعوت او ثقافت علمي مرکز جهانګیري نوښار پاکستان
مرستندوی : مهندس احمد شاه ((احمدزی))
پلورنځای : میرویس خپرندویه ټولنه بورډ ناصر باغ رود پېښور
بیه : ۳۰ روپۍ.

د کتاب هر ډول حقوق له لیکوال سره خوندي د ي

ډالـــۍ

اسلمي خوانان هماغو توريالیو خوانانو ته ډالۍ کووم، چې دتورو شرنګهار به يې کله په لويديځه افريقا او کله هم په جنوب ختيځه اسيا کې اوريدل کېده* او اسونو به يې کله د جيحون اوبه څښلې اوکله د ګنګا و.

په خورا تووله مينه

((شائق))

د ستر خښتن په نامه

دسریزې په توګه

د ادب په ډګر کې دنبوي قلمرو د اتلانو کیسې په ریښتیا هم دبرم او پرتم نه ډکې کیسې دي چې تاثیر او اغیزې خورا ډېر پیاوړی دی !

دنن په نړۍ کې زمونږ نوی توکم پخواتردې چې دلویدیځ د وراسته تمدن د پوکه ادب ترغبېزې لاندې راشي او پر ویاړلي تاریخ، سپیڅلیو اخلاقو، او سوچه منطق یې دنوي جاهلیت سویرې وشي، ډېرون په نسبت همدا نن ددغه ستر او لوړ ادب دلویو خزانو را سپړلو ته اړدی.

دنوي توکم لپاره دنبوي سپیڅلي روزنتون د اتلانو کیسې د ادبي معاصر ذوق په تناسب په ساده او بسیطو اسلوبو سره لیکل خوراستره کارنامه ده .

دلوی څښتن دستر استازي تګ لاره داوه چې هغه به هم له وګړو سره دهغوی د علمي او عقلي ارزښتونو په تناسب خبرې کولې.

په دغه کتاب کې مونږ ددغو اتلانو د اتلولیو په لور د یو منل شوي لیک دود سره په همدغه تګ لاره تله کړي.

که خدای کول دغه کتاب به تاسو ذخو داسې اتلانو په رښتیونو پېښو او لوړو بشري تجاربو بسیاکړي چې د اسلامي سباوون په لومړنیو درېوو لسیزو کې یې د آسمان د خلانده ستورو حیثیت درلود.

د پرو درنو لوستونکو !

دافغان مظلوم ولس دنوي توکم دعلمي او ادبي ویښتابه په لړکې زمونږ د مطبوعاتي پاڅون دخپرونو په بهر کې لومړنی تکل (دسمڅویاران)) اودویم تکل : ((څلور واړه یاران)) اودریم تکل یې ((اسلمي خوانان)) هم ستاسې مخې ته کېښودل شو !

په باور سره وایم چې د منصوصي روایاتو دغه په زړه پورې تولګه به له دغه هنري خوند او رنګ سره ستاسې ادبي اوثقافتي تنده ماته کړي .

په پای کې به نوداهم ووایم چې زه دخپلې مطبوعاتي لړۍ دغه کړۍ هم د ستر علم پال او ادب پوه درانه شخصیت بناغلی مهندس احمد شاه " احمدزی " دمالي بنیګڼو مرهونه بولم چې په دې توګه یې زه دزړه دتل نه مننه کووم هاند یې مشمر او ژوند یې بختور غواړم.

اوس نو دا تاسې اوداهم اسملي خوانان.

نظام الدین " شائق "

خپل کور جهانګیري نوښار پاکستان

۱۹/ ۲/ ۲۰۰۶ م

اسلم

له اتیاو کورنیو څخه جوړه دغه عربي قبیله چې د مدینې منورې په جنوب لویدیځ کې، سرې بحیرې ته څېرمه یې د غباثر د سیمې د جهینه دغرونو په ترانګو کې استوګنه درلوده. د اسلامي تاریخ پاڼې یې!!(بیا په تیره دخدای دستر استازي د ژوندانه په اوږدو کې تل رڼې ساتلي .) د خدای د استازي په غوره یارانو کې په رښتیا هم اسلمي ځوانان دهغه د ډېرې پام لرنې وړ ګرځیدلي و.

په یو زیات شمیر نبوي لارښوونو کې ددغې قبیلې برم اوپرتم ته نغوتې شوي چې دغه څو بیلګې یې ستاسې مخې ته ږدو!

- ((دلوی څښتن به د اسلم قبیله روغه رمتیه وساتي. او د غفار قبیلې ته به بښنه وکړي . دا زه نه وایم بلکې الله ویلي دي))

- ((قریش او انصار، مزینه او جهینه ، اسلم او غفاري قبائل تر خدای اورسول پرته نور بادار نه لري.))

- دبنو تمیم له مشرانو څخه داقرع بن حابس په نامه یو سړي دخدای استازي ته وویل: د اسلم. غفار او مزینه قبایلو څو تنو داړه مارانو له تاسره بیعت او تړون وکړ اوتا زښت زیات سرلوړي کړه ؟! دخدای استازي ورته وویل : ((ته څه خبر یې چې که اسلم. غفار او مزینه قبائل. له بنو تمیم، بنو عامر. اسد او غطفان له تاواني او زیانمنو قبیلو څخه غوره

اوسي؟ ›› اقرع وويل: هو ! کيدلای شي . دخدای استازي وويل : ‹‹ قسم زمادخان پر واکمن چې دوی له هغوی ښخه په ښو چنده زيات غوره دي ››

ښکاري ځلمی

بحرته مخامخ دغره د اړخي په اوږدو کې ديوې سپيرې ډيرې ترسيوري لاندې غلی کيناست... دمنځني قد اوقامت دغه اسلمي زلمې چې ايله بيله يې دږوند يويشتم پسرلی واهه، دصحرا سوزونکي لمر يې غونه داسې ور اړولې وه چې د جهينه دغره له ډبرو سره يې په زحمت توپير کيده!! زلمې پرخای دروند ناست و،يواځې عقابي سترګو به يې دچاپيريال څارنه کوله ، هسې تابه ويل چې کوم مسوؤل پوځي د چا مکار دښمن په څارنه بوخت دی!! او کله کله به يې دشنه سمندر په ځپوکې دشنه آسمان په زمردي ښکلا اودلمر د ځلانده وړانګو پرانعکاس سترګې ورخښې کړې.

خير، اوډبل لاس يې دخپلې لغړې اوږې لور ته ورپورته کړ او لينده يې راواخسته اودخپلې سينې سره يې جوخته ونيوله ... دادهغه وسله وه.. هو! يواځنی اوپه زړه پورې وسله چې په ډير زړه چاودونې نول او زول سره يې ترلاسه کړې وه:دی ښو ښو وارې د جهينه،د غرونو په لوړو دبدر بازار ته ورتير شوی و؛ هلته به يې ښان د حاجيانو او سوداګرو خدمت ته چمتو کړ.. هغوی ته به يې له ښاګانو ښخه اوبه راوړلې، دسورالی ښاروي به يې ورته

پوول او په بدل کې به یې له هغوی څخه پیسې ټکې ترلاسه کولې... پای داچې دی دیوې لیندۍ خاوند شو!

دغه لیندۍ دده د کورنۍ لپاره ذ روزۍ ګټلو یوه ستره وسیله وه. له بله پلوه دجهینه د کارجنو سپیرو او ډبرینو غرونو په تراڼګو کې ښکار کول هم څه اسانه اوساده خبره نه وه.. خرو، غرڅو او هوسیو لاپخوا ورڅخه کډه کړې وه ! داخل هم اسلمي زلمي د اکوع زوی سلمه د جهینه لوړې او ژورې ګز او ګام کړې خوپه ښکار بریالی نه شو، ورو ورو دبحر لور ته ورشیوه شو، بناپي په کوم بحري ښکار به دلوږې درد دواکړي؛ مګر ساحل د جهینه له سپیره غره څخه لاسپیره بربنیده، اودبحر بې رحمه څپو هم کوم کب دده مخې ته ور ګذار نه کړ چې ده پرې خپل درد دوا کړی وای پای داچې بېرته دغره تراڼګو ته په تلوار شو.. دلارې په اوږدو کې یې دخادمیو او سمسیرو سوړې وپلټلې؛بنایي په دې توګه به دزړه وتکې بند کړي،خودازمیښت په دغه پړاوکې یې هم برې په برخه نه شو.. خپل نفس ته یې وویل : مامعاف کړه زه ستاپاره په وس کې څه نلرم.

د قریشو غوښتنه

دغره له اړخي څخه په جنوبي افق کې دوه تنو سپین سپڅلیو سپرو (چې په سپینو جامو کې یې دلمر وړانګو ځلاکوله) دده د عقابي سترګو لیده. کاته خپل ځان ته جلب کړه.. پرځای نبغ

ودريد ، د ښي لاس څپک يې دلمر د نيزو وړانګو په وړاندې د ورځو پرسر خپر کړ.. په دې توګه ښايي دغه دوه تنه ښپاره به دې بې له خنډه وپيژني !!

پرون يې دخپلو کليوالو څخه د دوو تنو په اړه چې قريشو ته هدف او مطلوب دي څه خبرې اورېدلې وې ! قريشو دهر سرپه بدل سل سل اوښان منلي و چې که چا يې مړي او ژوندي دهغوی په واک کې ورکړ، نود سلو سلو اوښانو مښته به يې بې له خنډه په برخه شي.

دقريشو په اعلان د اسلمي زلمي د مخ ګونځي وغوړيدې.. له خانه سره يې ورو غوندې وويل : داد قريشو غوښتنه ده ... دوی هغوی ته هدف او مطلوب دي... دباد په خير ولاړ او کلي ته خيرمه په يوه لوړه ودريد او دعربو د فولکلور سره سم يې د ((يا صباحاه .. يا صباحاه ...)) چيغې له خولې څخه پورته کړې.. اسلمي سپين روبي اوځوانان يې شا او خواته ودرېدل ... په يوه سايې ټولو ته همدا خبره وکړه:

هغه دواړه پر ساحل روان دي .. هو! مايه خپلو سترګو وليدل ... هو! دقريشو غوښتنه ... دقريشو هدف !

هلئ ژر کوئ! سرې لاندې کړئ! داوښانو ګردلې ترلاسه کړئ.. دادی زه دهغوی لورته ترتاسو دمخه ورځم، دقريشو ضخيمه جانزه به که خدای کول زه ګټم. سلمه دسپرو خواته ګرندی ورغي او خيرمه ديوې ډبرې شاته کيناست اودلارې په اوږدوکې ددغو دوه تنو سپرو په څارلو بوخت شو. سلمه نه پوهيده چې څه به

وریپښېږي ...؟! دواړه سپاره یې چې کله لـه نیږدې څخه ولیدل اود مالګینو مخونو ځلایې ورته جوته شوه.. نو اوړېدې او ناڅاپې ساګانې یې بیخي رالنډې اوپه رګونو کې یې وینه پرنډ شوه.. پرتندې یې دخولو څو یخ اوړانه څاڅکي پرمخ ښکته ورغښتل.

څه جمال او جلال ؤچې په یوه ګړې کې یې دده په چاپیریال دخاموشۍ څادر وغوړاوه !! دبحر څپو اوشګلن ساحل دسپرو جمال او جلال لاپسې جوت کړ... ده به په یوه ساهمدا ویل : ای داسلم پړګې ! چیرته ورک شوې؟ دقریشو هدف مند سړي در څخه خلاص نه شي.. پرتاسې څه وشول .. په لاسونو کې موتورې نـه تینګیږي اوکـه څـنګه ؟! لویـه څښتـنـه! دازه څـه ګـورم. دامالګینې ځلانده څیرې.. داخوږه اوزړه رابښکونکې هـوا .. د دوی په رانیـزدې کیدو څو زما خواتـه پسرلی رانیږدې کیږي.. اوشیبه پرشیبه رانیږدې کیږي !

دسپرو دجمال اوجلال ، هیبت او عظمت له کبله اسلمي زلمي هغوی تـه پـه بـرنـدو سترګو کـتلای هم نه شول . فکر یې وکړ چې دغـه پیاوړي او ښېتلي سپاره به چیرته څي .. هرو مرو څه غیبي ځواک ددوی پرساتنه او څارنه بوخت دی !

سپاره داسلم سړیوته چې دلارې پرسر ولاړو ښه رانیږدې شول. مګر چاهم ددې جرات ونه کړ ترڅوله سپرو سره څه خبرې واړوي !

دقبیلې مشر دحصیب زوی بریده دخپلو سړیو په سرکې چوب ولاړ و ..

خو لـه يي خبروته چمتوکوله مگر دخدای استازي (ص) پرې دمخه شو او ورتـه يي وويـل : (څوک ياست ؟!) مشرپه لړزيدلي غږ سره ورتـه وويـل : بـريده ! دخـدای استازي خپل يار . ابو بکر رضي الله عنه ته مخ کړ او ويويل :

(کـه خدای کول خبره سره او روغه ده ..) بيا يې ورڅخه وپوښتل :

(لـه کومـې قبيلـې سره اړيکې لرئ ؟!) بريده درسالت او نبوت دهيبت په وړانـدې دسر په خوځولو سره وويل : داسلم له قبيلې سره ! دخـدای استـازي بيا خپل يارته وويل : ((که خدای کول نو صحيح سلامت يو)) بيـايې بريده ته وويل : ((له کومې کورنۍ سره اړيکـې لـرئ ؟!)) بـريده وويـل : دبنو سهم لـه کورنۍ سره ! دخـدای استـازي خپـل يارتـه وويـل : ((ابـو بکره ! ستا سهم جوت شو)). کلـه چې بـريده دخدای لـه استازي سره خبرې واړولې اولې يي څه زړه ډاډه شو نو ورڅخه يي وپوښتل : ته څوک يې ؟ دخدای استـازي وويـل : ((زه محمد دعبدالله زوی دخدای استـازی ...))

بـريده : دخـدای استـازی ؟ !! هـو ! دکعبې په رب قسم چې دی هرو مرو دخدای استازی دی .. دصداقت نښې يې په تندي کې له ورايـه بـريښي ! داد بـرم اوپرتم نه ډک مخ ، درواغجن مخ نه دی ! دده دمـنطق حـلاوت اوصـداقت زړونوتـه پـرته لـه اجـازې وردنـنه کيږي ! هغه بشري نفس چـه دحق په لټه کې وي هرو مروبه يي دده پـه خبرو کـې ترلاسه کړي؛ ددی خبرو سره جوخت بريده دزړه دتل نه په خپله ژبه دغه توري زمزمه کړه :

((أشهد أن لا اله إلا الله وأن محمداً رسول الله))

ای داسلم سپین روبو او خوانانو! راشئ اوله ماسره یوځای دغه توري زمزمه کړئ !! دبریده دامر سره جوخت دقوم غړي هسکې شوې اوحنجرې یې دایمان په تورو وخوځیدې ، چې دبحر دڅپو ادغرونو دګړنګو ترمینځ یې انګازې پورته شوې .

اسلمي زلمي . سلمه . هم ددغه تورو په زمزمه کولو سره په خپل زړه کې دایمان په نوې ځواک وپوهیده .

بریده وویل : الحمد لله چې دسهم کورنۍ په خپله خوښه داسلام ترقلمرو لاندې ورغله !

اسلمي قافلې خپله تګلاره بدله کړه ، دقریشو دمنښتې پرځای یې دتوحید او رسالت منښتوته سرونه ټیټ کړه ، دادی دبریده ترسرمشریزې لاندې دخدای داستازي څخه وړاندې اووروسته ، نبي اوچت لورته روانه ده .

دلارې په اوږدوکې دبریده پګړۍ ویجاړه شوه هغه یې ترخپلې نیزې وتړله اودخدای داستازي لپاره یې لوا ، او رپۍ جوړه کړه .. دانومړنۍ رپۍ وه چې په اسلام کې رپانده شوه .

دغه جنګیالي چې دخدای پراستازي باندې ددارې غورځولو پرقصد وتلې و ، مګر دورځې په پای کی په خپلو وسلو سمبال خو دده تررپۍ لاندې خپلو خونوته ورستانه شول .

دخدای استازي دماسخوتن لمونځ دهغوی په خیمو کې اداکړ ، اودوی هم دلومړې ځل لپاره دنبوت له خولې څخه قران واورید .

بیا دخدای استازي او ورسره ملګرې یې داسلمي ځوانانو په بدرګه دمدینې لورته وخوځیده .

بدر

وچ کالي پای ته ورسیده اودعباثر دره په شنیلیو وپوښل شوه ، دبائن کاریزونه وبهیدل . اودرضوي (غره) لمن تکه شنه شوه . دبیرو ونې وغوړیدی ، دجهنیه ترانګې له سویکو ، هوسیو ، او غرځوځخه ډکې شوې ، دسارانیو خرو دروبندجوړشو ، په اسلمیانو دروزی، دروازې ورپرانستل شوې . خونې یې دخیر اوبرکت نه ډکې شوې .

کله به چې دخپل مشر بریده په کورکې سره راټول شوه نو یواځې دهماغې جګړې په اړه به یې خبرې کولې چې څو ورځې ترمخه په بدر کې دمسلمانانو اوکفري قبائلو ترمینځ تیره شوې وه ، سلمه دخپلې قبیلې لورته ګرندی روان ؤ چې خپل ملګری ربیعه یې په نظر ورغې ، نابیره یې ورته غږ کړ :

هلکه ربیعه ! چیرته ګرندی روان یې اوله کومې خوا راغلې ؟

ـ دبدرله لوري (چیرته چې دخدای استازی له خپلو یارانو سره خای پرځای شوی. و دخدای استازی په بدر کې و ؟ ! ایا تا ولید ؟ ؟ !)

ـ هو! ماپه خپلو سترګو ولید (هماغه جلال اوجمال ابو بکر اویاران یې)،

اوزه دبدر جګړې ته هم ورغلې وم .

ـ داخه ډول جګړه وه ژرکوه کیسه راته وکړه !

ـ هو! سلمه ! داستره تاريخي پيښه ، دبرم اوپرتم نه ډکه جګړه ، دالهي مرستو ښکارندوی وه .

څو ورځې دمخه زه دخپلې قبيلې دسپرو سره دبدر په لور روان شوم ، لـه ماسره دوه دريې دانـې پوسـتکي هم و ، ماغوښتل چې دابه دبدر په بازار کې وپلورم ، چې په ديکې نابېره د دخدای پراستازي . چې دجګړې لپاره يي صفونه برابرول ورپيښن شوم ، دقريښو دلښکر پلي اوسپاره يي په مقابل کې له ورايه بريښيدل ، په څو شيبو کې ددواړو ډلوترمينځ خونړۍ نښته رامينځ ته شوه ، مګـر ماپـه غـړولـو سـترګو وليـدل ې يـوه ډيـره وړوکـې بې سراوسامانه ډله ، پريوه لويه ډله برلاسې شوه ، دسرمشرانو په شمول يي اوياتنه ورځخه ووژل اواوياتنه يي ورځخه برمته کړه ، او ستره و لجه هم دمسلمانانو لاس تـه ورغلـه ! داليندکه وګوره چې ستا ترلينديٰ غوره ده دامې هم هلته ولجه کړه .

ـ داراته ووايه چې دغه جګړه څنګه مينځ ته راغله ؟

ـ داسې و چې دخدای استازی له يو شمير يارانو سره له مدينې څخه په دی قصد ووت ترڅو دابو سفيان تجارتي قافله چې دشام لـه لـورې مکـې تـه وررستنيږي ولجه کړي ... مګر ديو خبر په اوريدلو سره چې دقريشو لښکر ددغې قافلې دساتنې په خاطر له ملکې څخه راوتلي اودبدرر په لور روان دي ، دخدای استازي هم هلته خپل مسير بدل کړ اودبدر په لور وخوځيده!

دکعبې په رب قسم کـه تـاليدلې وای نـو هـک پـک او اريان به پاتې شو وای چې دريې سوه اوديارلس کسان په اوياو اوښانو سره

سپاره و اوډیر لږ ملګري یې په وسله سمبال و ، مګربرې هم ددوی په برخه شو .

جګړه څنګه پیل شوه ؟ کیسه کوه !

جګړه دعربوله دود سره سم دمبارزې په شکل کې پیل شوه اوهغه داسې چې : دقریشو له صفونوڅخه درې تنه مبارزین : دربیعه خامن : عتبه اوشیبه ، اودعتبه خوی ولید ، ډګر ته راووتل اومسلمانانو ته یې دمبارزې چیلنج ورکړ ، دخدای استازي دمبارزې لپاره درې تنه انصار وروویستل ، مګر هغوی خپل خانونه تردوی لوړ وګڼل اوویل چې : زمونږ سیالان رامینځ ته کړه !

دخدای استازي هم دهغوی له غوښتنې سره سم درې تنه قهرمانان :

حمزه ، علي ، او عبیده ورمیدان ته کړه .

ـ بیا څه پیش شول ؟

هو! حمزه خپل اندولی وواژه ،او علي خپل ، دعبیده او دعتبه ترمینځ دتورو ګذارونه تبادله شول ، دواړو یوبل ته ژور ټپونه واړول ، مګر حمزه اوعلي په خپلو تورو دعتبه دژوند مراندې ورلنډې کړې ، اوټپي عبیده یې دخدای داستازي خدمت ته سوب کړ . نیکمرغه عبیده و چې دخدای استازي یې په خپلو بختورو لاسونو دمخ دوړې ورپاکولې .

ددغسې صحنې په لیدلو سره ربیعه داوښکو په بدرګه چیغه پورته کړه اوورسره جوخت ډلیزه جګړه پیل شوه .. داوخت دخدای استازي وويل :

قسم زما دخان پرواکمن چې که دنن ورځې اسلامي جګړه ماران په صبر او احتساب سره جګړه وکړي او ومري هرو مرو به يې ځای جنت وي ، له دې سره سم څه ډیر وخت لانه وتیرشوې چې داسلام دغه کوچنۍ ډلګۍ دکفر پر کپریو وروختلې اوبرلاسې شوه .

ـ څنګه ربیعه ، تاهم په جګړه کې برخه واخسته ؟!

زه بې وسلې وم اوله بله پلوه دخدای استازی کوچنیانو ته په جګړه کې دبرخې اخستنې لپاره اجازه نه ورکوله .. ماپه دغه جګړه کې دمسلمانانو سربښندنه اوبریالیتوب ولید .. ماددغو غرونو لوړې اوژورې ووهلې ورځم ترڅو دخپلې قبیلې وګړو ته دخوښۍ زیرې ورکړم .

ـ ربیعه ! په ریښتیاهم ته څومره ویاړمن یې چې دغه هرڅه دې په غړولو سترګو لیدلي ، که زه وای نو مابه دخدای داستازي قدمونه ښکل کړي وای او خپل مخ به مې دهغه پرقدمونو ایښې وای ، دعباثر دره خو دهغه له کبله په جنت بدله شوه .

دبریده دخیمې شاته اسلمي ځوانانو دربیعه څخه شپول تاو کړ او غاړې یې دبدر دکیسې اوریدلو ته اوږدې کړې .

ربیعه کیسې ته دوام ورکړ : دخدای استازي دبدر په کنده کې دکاپرانو دمړو پرسرووډرید او ورته یې وویل : ، ((له ماسره خو

خپل رب ژمنه ربښتیوني کړه ، تاسې څه ترلاسه کړه ؟)) کوم یوه یې ورته وویل : دخدای رسوله ! له مړیو سره خبرې کوې !! دخدای رسول وویل : ((دوی نن له تاسې ځخه په ښه توګه زماخبرې اوریدلې شي .))

دسرېوترشا سلمه په لوړغږ سره وویل : ولې دغه ستروپاړ زمونږ په برخه نه شو؟ ! ولې دهغه لورته هجرت نه کوو ؟ !

دقبیلې له سرېوځخه یوتن ورته وویل : دمدینې په چاپیریال کې ځرځایونه نشته ،پنډغاړې اوداوبو ګودرونه هم نشته .

ربیعه وویل : مړه دی وي دنیا ، چې زمونږ اودخدای داستازي ترمینځ خنډ ده ، کوم درناوې اوسرلوړي چې په جهاد کې ده په بل څه کې به یې بیخي ترلاسه نکړئ : ماپه بدر کې ولید چې دخدای داستازي یاران له خپلو شلیدلوګریوانونو ، چاودو پوندو اوخیرولاسووسره دکفر مانۍ ورنسکورې کړې اوستروپاړ یې په برخه شو .

دقبیلې دسرمشر بریده غږ ، دوی سره غلې کړه : هلکو!

لږ ساړه خورئ مونږ به همدلته په قریشو اونورو کافرانو باندې دخدای داستازي مرسته کوو اوکه هجرت ته اړتیا پیښه شوه نوبیا هغه سات اوهغه مسلات .

جلا وطني

ځو تنو اسلمي ځوانانو دخدای استازي ته خبر ورکړ چې قریش له یوې ډیرې غټې ډلې سره دغچ آخستنې په غرض له مکې ځخه

دمدينې په لور کوچيدلې دخداى استازي له خپلو يارانو سره داحد دغره په لور وکوچيده ، او جګړه پيل شوه ، په جګړه کې دبري لومړۍ پړاو مسلمانانو وواهه ، اودويم پړاو يې له يوې سرسري ګټې سره کاپرانوو‌واهه ، اودخداى داستازي يو شمير مخور ملګرې دکاپرانو دناوړه عکس العمل (مثله کولو) سره مخامخ شول .

ددغې جګړې دسرسري ماتي خوړنې اساسي عامل هماغه داسلام دسترقوماندا له امر څخه اجتهادي سرغړاوى و چې ددوى په ربړونه منتج شو .

په دغه بري سره دکفرشان اوشوکت بيرته خپل پخواني طغيان ته راستون شو.

همدا لامل و چې دلته په مدينه کې دنفاق خويږلن لمبې وکړې اودخندق ترپړاوه پورې يې د اسلام او اسلامي دعوتګرانو په لاروکې بنه ډير ازغې وکرل.

په دغه عصبي پړاوکې اسلمي ځوانانو دمدينې په لور هجرت وکړ اودجهادله سپه سالار سره يوځاى شول .

داکوع زوى سلمه له طلحه سره ملګرې شو دهغه دآس پالنه اوساتنه به يې کوله ، اودکعب زوى ربيعه له يو زيات شمير اسلمي ځوانانو سره دجومات په صفه_ چوبتره . باندې واړول . دورځې له خوا به يې دخداى داستازي خدمت کاوه ، اودشپې له خوابه يې دهغه پرخونه څوکى کوله .

ستره هيله

داددغه اسلمي زلمي ربيعه لپاره خورا طلا ئي چانس و .
دخداى استازي غوښتل ترڅو دده حق پرځاى کړي او يو څه مکافات ورکړي نوورته يي وويل : (ربيعه ! وغواړه څه غواړې چې دريې کړمه !)
مګر داسلمي زلمې غوښتنه به څه واى ؟ اوڅه به يي ورڅخه غوښتي واى . ددغه بانديځې زلمي هيله او آرزو به دځوانى اوهلکتوب په دغه پړاو کې څه وه ؟!
ربيعه دلږې چوپتياڅخه وروسته دخداى استازي ته وويل : دخداى استازيه ! زه په لږ فکر وکړم بيابه تاسوته ووايم .
ربيعه فکر وکړ چې بايد څه وغواړې ؟ ! دولت ، شهرت ، اوکه پيمخي ښځه ؟ ! مګر اسلمي زلمې له دغو ټولو شيانو څخه ډډه وکړه اوفکر يي وکړ چې.دغه د نړۍ ځيزونه خوبه په همدغه نړۍ کې پاى ته ورسيږي !!
اسلمي زلمي دځوانۍ په دغه ليونۍ دوره کې دنړۍ جاه اوجلال ترپښولاندې ږدي اوله خانه سره ورو غوندې وايي : دخداى استازي څخه به دآخرت ګټه وټه وغواړم . هغه چې دى يي دځپل خان لپاره غواړي .
وروسته تردى چې سايي واخستله اوښه ډاډه شو نودخداى داستازي په خدمت کې سوب شو ، دخداى استازي ورته وويل :

(ربیعه ! څه فکر دی وکړ ؟) ربیعه ورته وویل : ای دخدای رسوله ! غواړم زمالپاره دخپل رب په وړاندې سپارښتنه وکړه ، ترڅو ماله اور څخه وژغوري اوپه جنت کې له تاسره ملګرتیا راپه برخه کړي !!!

تعجب ددغه باندېځي زلمي دلوړعقل او سترې پوهې په اړه چې په ډیر لږ فرصت کې یې ددنیا اوآخرت حقیقت درک کړادخدای له استازي څخه یې ستره هیله وکړه .

دخدای استازي ورته وویل : ((هلکه ! ربیعه ! دابښودنه درته چاوکړه ؟ !)) ربیعه وویل : په الله قسم چې هیچاهم راته نه ده کړې ، مګرداچې ما خپله فکر وکړ چې دغه نړۍ به هرو مرو له زوال اومینځه تلوسره مخامخ کیږي ، په دغه فاني نړۍ کی هومره روزي الله راکوي چې هغه کفایت کوي ، راځه دخدای داستازي څخه دآخرت غوښتنه وکړه .

دخدای استازي اوږدسکوت وکړ ، ګواکه له دغه باندېځي زلمي څخه یې ددی توقع نه وه چې داسې لوړه اوستره غوښتنه به رامینځ ته کړي ، هغه خودخپلې وعدې اوژمنې څخه په هیڅ صورت خلاف نکوي ! دخدای استازي وویل :

(تردی پرته نورڅه ؟ !) ربیعه وویل : نورڅه نه غواړم .

دخدای استازي ورته وویل : (درڅه ستادغه غوښتنه ومل شوه)

هرومرو (به زه داکار وکړم مګر دخپل نفس په وړاندې الله ته دډیر و سجدو په لګولو سره زما مرسته وکړه)

پیاوړې ویشتونکې

دخندق پیښه ددووپړاونو : دفاعي پړاو ، اویرغلیزه پړاوترمینځ خورا فاصل حد و .

دفاعي پړاو دمسلمانانو په هجرت پیل اوترخندقه پورې یې دوام وکړ ، اویرغلیزه پړاویې دنبوي لیکونو اواستازیو په لیږدلو سره پیل اودمکې پرفتحې او سوبې پای ته ورسید .

دخندق پیښې ته اسلمي ځوانان له یو سره سوب شوی و ، په دغه جګړه کې ددوی غیشو دډیرو کاپرانو سینې ورغلبیل غلبیل کړې ، دوی په دغه فن کې خورا په زړه پورې مهارت درلوده ، دغو غرنیو زلمیو په خپله سیمه کې په ښکاریانو سره شهرت درلود ، اودخدای استازي به ددوی ملګرتیا خوښوله .

یوه ورځ دخدای استازي ولیدل چې یو شمیر هلکانو سره په خپلوکې غیشی ویشتل پیل کړه په دوی کې یو اسلمي هلکی دادرغ زوی محجن . هم و ، دخدای استازي ورته وویل : (تکړه شئ دادی زه له محجن سره ملګرې یم .)

دحد یبې په لور

دخدای استازي دهجرت په شپږم کال له ځوارلُس سوه ملګرو سره (چې سل تنه یې یواځې اسلمي ځوانان و) مکې ته دعمرې په نیت اووت ، یواځې په تیکوکې انغښتې تورې یې له ځانوسره وړې وې .

دخدای استازي دناجیه په نوم یو اسلمی زلمي له څوارلسو نورو اسلمي ملګرو سره دډالی شویو څارویو په پالنه اوڅارنه وګماره .

کله چي دخدای استازی عسفان نومي سیمي ته ورسید ، نودبشربن سفیان الکعبي سره مخ شو ، هغه ورته وویل : دخدای رسوله ! قریش ستاله مسیر اوتګلارې څخه خبر شول نودپړانګانو پوستکي یي واغوستل اوله خپلو لنګو اوښو سره راووتل ، اود ذوی طوی په سیمه کي یي واړول ، دادی خالدبن الولید ترمخه کراع النعیم نومي سیمي ته راورسید ،

دوی قسم خوړلي چي ته به مکې ته وردننه نه شي !

دخدای استازي وویل : ای افسوس دقریشو په حال چي دوی به دجګړو خوراک شي ! داپردوی څه شوي ؟ کاش چي زماپه لاره کي یي خنډونه نه را مینځ ته کولای !

قریش څه اټکل کوي ؟ ! په الله قسم چي ترهغې به زه دهغه هدف دتحقیق لپاره چي زه یي دهغه لپاره را ستولي یم تر هغه پورې مبارزه وکړم چي یادغه هدف متحقق شي اویا زه بیخي له مینځه ولاړشم .

دخدای استازي غوښتل ترڅو پرکومه بله لار ولاړشي اوله قریشوسره لاس او ګریوان نه شي ... نو هماغه و چي ویویل : ((څوک به په دغه برخه کي زمونږ مرسته وکړي اودغه لارښوونه به په غاړه واخلي ؟ !)) دحمزه بن عمرو په نامه یو اسلمي زلمي

رامخ ته شو او ویویل : دخدای رسوله ! زه به ستاسې لابنوونه وکړم ،

داسلمي څوان په لاربنوونه دخدای استازی له خپلو ملګرو سره ((حدیبیه)) نومې یوځای ته ورسید ، هم هلته یي واړول ، چاورته وویل : دخدای رسوله! داخو یوه بی اوبو سیمه ده .. دخدای استازي یو غشې راوویست او اسلمي زلمي ناجیه ته یي ورکړ ، اوهغه یوې کندې ته وربښکته شو ، او دکندې خیټه یي وروهله ، تردې چې دچینې په دود اوبه ورڅخه راوخوټیدلې اوله پاسه پرې اوبنان ورچوشول او په عین حال کې یوه انصاریه پیغله په منډه اوپه خوبنی سره لـه خپلې سلواغې سره راغله اواسلمي زلمي ته وویل : منم چې اوبه دی رابرسیره کړې وګړي او ژوي دی خړوب کړه ، او وګړو لـه تاڅخه مننه وکړه ، دازما سلواغه درواخله اوله اوبو څخه یي راډکه کړه چې په دې توګه به زه هم درڅخه مننه وکړم اسلمې زلمي دکندې لـه تل څخه ځواب ورکړ چې : یمنې انجلی! ماپه بنه توګه وپیژندلې زمانوم ناجیه دی ، داده ستاسلواغه هم ډکه شوه او درآخله یې .

درې ځل په مرگ باندې تړون

دخدای استازي دقریشو سرمشرانوته عثمان رضی الله عنه په دی خاطر ورولیږه ، ترڅو هغوی ته خبر ورکړي چې دی اوورسره ملګري یي دعمرې داداکولو په نیت راغلي اوله دوی سره دجګړې اراده نه لري .

قریشو عثمان ته وویل : که ته غواړې نو طواف کولای شې !!
مګر عثمان وویل : زه داکارترهغه پورې نه کووم ترڅو دخدای استازې طواف نه وي کړې ! دعثمان په دغه دریخ قریش په غوسه شول اوعثمان یې له ځانه سره بندیوان کړ،اودخدای استازي ته دهغه دمړینې خبر ورسید ،له دې سره جوخت دخدای استازي وویل :(زه به له دغه ځای څه حرکت هم ونکړم ترڅوله قریشو سره پریکړه ونکړم !!

خپل یاران یې دبیعت اوتړون لپاره راوبلل ، په دوی کې اسلمي ځلمې داکوع ځوی سلمه لومړني ځوان و چې دخدای له استازي سره یې په مرګ باندې درې ځل ژمنه اوتړون وکړ ، دخدای استازي په داسې حال کې ولید ، چې نه ورسره دفاعي څغره وه ، اونه ډال، نه توره، اونه لیندۍ؛ نوخپل ډال یې هغه ته ورکړ بیا یې خپل تره عامرته ورکړ ، ځکه هغه هم بې سراوسامانه و .
دخدای استازي بیا ورته خپله لیندۍ اودرې دانې غیشي هم ورکړه دی تړون ته دخدای په کتاب کې داسې نغوته شوې :
((کومو کسانو چې له تاسره تړون وکړ دوی په حقیقت کې له خدای سره تړون کړی او خدای پرې برلاسی دی)).

رسواتړون

کله چې دخدای داستازي اودمکې دکاپرانو ترمینځ تړون لاسلیک کیده اوداستازیو تله راتله پیل شوه ؟ نوداوخت کاپران اومسلمانان سره په خپلو کې ګډ وډ شول .. سلمه بن الاکوع

دیوې ونې لـه بیخ څخه ازغي یوې خواتـه کړه اوهلـته یي ډډه ووهلـه . پـه عین حال کې څلورتنه کاپران هم دغلـته راغله اوده ته څیرمه یي ډډې ووهلې اوپـه خپلو خبرو کې یي دپیغمبر پـه شخصیت باندې ناوړه بریدونه وکړه .

سلمه کومې بلې ونې تـه ولاړ تـرڅو ددوی ناشولتـه خبرې وانه اوري .

لـه بلـه پلوه قریشو غوښتل ترڅو ددغه تړون پـه ترڅ کې داسلام دستر استازي پرضدیوبل رسوا تـړون هم پلی کړي اوهغه داچې اویاتنه تګان یي دیوبل سترتګ اوغدار مکرز بن حفص ترمشری لاندې دحدیبې دغرونو پـه تړانګو کې ددی لپاره خای پرځای کړه تـرڅو ددوی پـه فکر پیغمبر پـه هلاکت ورسوي ، دلـته دمحمد بن مسلمه رضـی الله عنه ترمشری لاندې دپیغمبر څوتنه یاران دهغه پـه حراسـت اوڅارنـه بوخـت و اوپـردغه قافلـه او داړه مـاره ډلـه برلاسي شول اوګردسره یي کلک پلک ونیول ؛ددغې داړماري ډلې تـک مشر، مکرز بن حفص د اسملي څوان عامر بن سنان پـه بندکې ولوید او هغـه یې لـه نـورو اویاؤ تنو کاپرانو سره یوځای دخدای د استـازي پـه وړانـدې سـوب کړ : مګر د اسلام پیغمبر لـه هغوی څخه دغچ اغستنې پرځای هغوی تـه دسولې د بشپړ تیا پـه خاطر ببښنه وکړه.

دمؤامرې افشاکیدولو دکاپرانو سیني نورې هم لـه غوسې څخه ډکې کړې ان تـردې چې څینو یې پر مسلمانانو د تیګو او غشیو ورول هم پیل کړه چې پـه نتیجه کې یې یو صحابي پـه شهادت

ورسید .. داوخت سلمه له یوې کندې څخه د جګړې غږ واورېده چې : دخدای لپاره ای مهاجرینو! ابن زنیم یې په قتل ورساوه! سلمه سمدستي راولاړ شو او بې لـه ځنډه یې پرهغو کاپرانو باندې چې تر ونې لاندې پراته وه یرغل وکړ او وسلې یې ورڅخه ترلاسه کړې او ورته یې وویل : د محمد (صلی الله علیه وسلم) په رب قسم ؛ که یوه هم سرپورته کړ نو سربه یې ورڅخه ګذار کړم! نو بې له ځنډه یې دخدای د استازي په وړاندې ودرول ... مګر هغه بیاهم دسولې دبشپړتیا په خاطر وُبښل .

یوشپه د غره په لوړوکې

دسولې دتړون پر بنسټ یې هم هلته په حدیبیه کې خپل څاروي ذبحه کړه اوله احرامو نه څخه ووتل، دادی د خدای استازی له خپلویارانو سره بېرته مدینې ته راستنېږي ، دلارې په اوږدوکې ارام او دمې تـه اړتیا پیداکوي، دیوې کفري قبیلې بنولحیان شاته یې دغره په لوړوکې واړول. دغره په لوړوکې دپیغمبر ساتنه او څارنه زښته مهمه وه، ددغې دندې د سرته رسولو په خاطر اسلمي زلمي سلمهٔ چمتو شو ، اودغه شپه یې دحدیبې دغرونو په لوړوکې رڼه تیره کړه.

دتیگو باران

دخدای استازی خپل اوښان له ذر بن ابي ذر الغفاري (رضی‌الله عنه) سره ځنګله ته وشړل، او سلمه بن الاکوع یې دهغوی په ساتنه اوڅارنه باندې وګماره! سلمه به هم هر سهار ځنګله ته ورته اودهغوی څارنه به یې کوله. یوه ورځ سهار مهال وختي یې دطلحه بن عبیدالله په آس پښه واړوله اود ځنګله لورته رهي سو، دلارې په اوږدوکې ورته دعبدالرحمن ابن عوف غلام چې سرتندی یې واهه مخې ته راغی او ورته یې وویل :

دخدای د استازي اوښان یې بوتله ! سلمه ورته وویل ! چابوتله ؟ غلام وویل: دغطفان سرېو شپون وواژه او پراوښانو یې ډانګ کېښود! سلمه وویل : دی تباه مرو د پیغمبرو دشپانه او اوښانو په نسبت څنګه جرئت وکړ؛ په داسې حال کې چې ددې په څارنه او ساتنه خویې زه ګمارلی وم؟! مګر له ماڅخه خوپه هوا مرغی هم نه شي خلاصیدلای !!

هلکه رباحه! ته دغه آس طلحه ته ورسوه، او ورسره دخدای استازي ته خبر ورکړه چې کافرانو دده اوښان له یوه سره برمته بوتله او شپون یې هم په قتل رسولې!!

له دې سره جوخت سلمه غره ته وخوت اود مصیبت ښکارندویه کړنګولې غږ یې پورته کړ اوبیاد یرغلګرو په پلو رهي سو، تردې چې هغوی یې لاندې کړه او دغیشو باران یې پرې پیل کړ، هرغیشي به یې هرو مرو دیوکاپر شا ورسوري کوله او دابه یې

ورته ویل : در واخله زه داکوع زوی یم؛ نن ورځ به مور راوړي زامن څرګند شي ! یرغلګر پریو تنګي ورغله، اودی د غره لوړې ته وخوت اوله پاسه یې پرې دتیګو باران او شلوک پیل کړ؛ یرغلګرو تول اوښان پرځای پریښودل اود تیښتې لاره یې ونیوله اوسلمه یې ترشا رهي دی، لازمه ده دوی باید د خپلو اعمالو په سزا ورسوي څکه دپیغمبر شپون یې وژلې ، اودهغه دمال هتک او سپکاوی یې کړی؛ تردې چې دیرش تنه یر غلګرو خپل څادرونه او وسلې وغورځولې، سلمه پردغو غنیمتونو نښې کینښودلې ترڅو دخدای استازی اودهغه یاران یې په آسانه توګه وپیژني !!

یرغلګر یوبل تنګي ته په تلو اړ شول او اتکل یې وکړ چې دغلته به خوندي پاتې شي ! دادی دوی ته دخپل زعامت عیینه بن حصن مرسته هم راورسېده.. عیینه ته دغره په لوړوکې یو زلمي په نظر ورغی، له خپلو سرېو څخه وپوښتل : دا زلمې څوک دی ؟ هغوی ورته وویل : دده له لاسه خومونږ کړی، ورځ دوسپنو نیني چیچلي؛ غیشي او تیګې یې پرمونږ راورولي مونږ یې ژوبل او بې وسلې کړو!!

عیینه امر وکړ چې څلور تنه دغره لوړوته ورشئ او خبرې ورسره وکړئ! هلته په رسېدو سلمه ورته وویل : تاسې پوهیږئ چې زه څوک یم؟ هغوی ورته وویل : نه . سلمه وویل : زه داکوع زوی سلمه یم ، دمحمد په رب قسم چې تاسې یویې هم مانه شئ لاندې کولې، اوله ماڅخه به یوهم خلاص نه شئ! نوبیرته سپیره

څټونه راستانه شول او زړونه يې دويرې له کبله لړزېدل، او له خپلو نورو ملګرو سره وتښتېدل.

دخدای استازي چې کله دابن الاکوع چيغه واوريده نو بې له ځنده يې دهغه دمرستې لپاره يوپه بله پسې : سعد بن زيد، احزم الاسدي، ابوقتاده الانصاري او مقداد بن الاسود ورولېږل : هلته په رسيدو سلمه د احزم داس واګې راښکودل او ورته يې وويل : لږ سره خوره ! ډيل وکړه ترڅو دخدای استازي هم راورسيږي ؛ مګر د احزم جزبات بيخي څپانده ؤ او سلمه ته يې وويل : هلکه سلمه ! که ته پرخدای او د آخرت په ورځ باوري اوسې ، نو زما اوزما دشهات په لاره کې مه خنډ کېږه ! سلمه يې لاره پريخوده اولکه دتوپان په څېر پردښمن ورغې، عبدالرحمن بن عيينه دهغه اس ورتيپي کړ اودی يې په خنجر وواهه او شهيد يې کړ، مجرم دښمن دتيښتې لار لټوله مګر دخدای د استازي سپور قتاده ورسيد اوله ابن عيينه څخه يې داحزم بدل اوغچ واخسته.

ددغې صحنې په ليدلو سره اسلمي زلمي د اکوع زوی سلمه په نورو دښمنانو پسې لکه دباد ور والوت اوخپل ملګری يې ترشا پريخودل د اسونو دپښو دوړه يې په نظر نه ورتله .. د لمر زيړيو وړانګو هم داسلمي زلمي اوږده ملګرتيا ونه شوه کړای... دښمنان هم د ذوقرد پنډ غاړوته ورستانه شول داد هغوی دسمې لومړنې تم ځای ؤ.. هلته يې دتندې له کبله په اوبوپسې ډېرې سرګوندې، ووهلې مګر ترشايې اسلمي توپان داوبو څښلو فرصت

په لاس ورنکړې! پای داچې تيښتې ته اړشول ، سربيره دخدای داستازي پراوښانو، خپل دوه اسونه يې هم هلته پرېخودل.

دادی د خدای استازی هم دغه تم ځای ته راورسيد.. داسلمي زلمي په سربښندنه اوسوبه خوښ شو.. بلال اوښه راچپه او ذبحه کړه زړه او بوکان يې دخدای استازي ته وريته کړه !!.

سلمه بياهم دخدای استازي ته وويل : ماپرېږده چې زه سل تنه ملګري لـه ځانه سره بوځم او دغه بدعمله دښمنان له يوې مخې لاس ترلـي راولـم.. دخـدای استـازي دسـلمه د اتـلولی لـه کـبله وخندل او ورتـه يـې وويل : داکوع بچيه ! ته برلاسی شوې نور يې وښيـه او پرېږده يـې هلته په غطفان کې به يوبل ته د تيښتې او ژوند مبارکي ورکړي)).

داتلانو مکافه

د خدای استازي بـه دجګړې اتلانـو تـه دهغـوی د تشـويق او اتـلولی پـه خاطـر تـل مکافـات ورکـاوه... دادی اسـلمي زلـمي، سلمه ته يې هم دوه ډوله مکافات په پام کې نيولې :

۱ _ مـادي مکافـه چې د غنيمت د مال څخه يې دوه برخې : (دپلي اوسپاره) ورکړه څکه چې په دغه غزا کې دهغه رول بيخي پياوړی او غښتلې و.

۲ _ معنوي مکافه : چې په دغه ورځ دخدای استازي په دې توګه ستايلې و. ((زمونږ غوره سپور قتاده ، او غوره پلی سلمه دی))

يواځې دانه بلکې بيرته په ستنيدوکې يې په خپله اوښه له ځانه سره سپورکړ، په يوه اوښه د پيغمبر ترشا سپرېدل په رښتيا هم ستره معنوي مکافه ده .

داسې مسابقه

دخدای د استازي سپاره په خوښۍ سره دمدينې په لور رهي شول .. دغه څو شيبې داسلمي ځلمي سلمه لپاره په رښتيا هم ډېرې وياړمنې وې چې ده پکې دخدای د استازي ترشا په يوه اوښه وهلې.. مګر د وياړ او سعادت شيبې ډېرې اوږدې نه وي.. همداچې ديو انصاري غږ يې ترغوږ شو: څوک دی چې ترمدينې پورې له ماسره په منډه کې مسابقه وکړي ؟! دانصاري تکرار د سلمه دزړه دروازه وټکوله ؛ دخدای له استازي څخه يې اجازه وغوښتله ،، هغه ورته ووبل ((که ستا خوښه وي ..))

لومړې خو سلمه په عادي توګه منډه پيل کړه، په دغه دوران کې يې خپله ځواکمني له ځانه سره سمبال وساتله.. وروسته بيا له خپل اندول سره اوږه پراوږه شو .. پای داچې سلمه دغه مسابقه وګټله .

شهید شاعر

د " ذوقرد " لـه غزا څخـه وروسـتـه سـلمه درې ورځـې تـم شـو؛ وروسـته بیـادخدای لـه استازي سره یوځـای دخیبر پـه لور ووت.. دخدای استازي غوښتل ترڅو خیبر ته دلاري واټن په بېړه ووهي نو دسلمه تره عامر بن سنان ته یې دغه دنده وسپارله . دعربي بدویانو دود داوه چې کله به یې داوښانو سره مله سفر کاوه نو څه شعري بیلګې به یې زمزمه کولې چې دهغې په اوریدو سره به اوښانو غړانګې دنګې کړې او په سرعت سره به یې دلارې واټن واهه ! داخل هم دخدای استازي اسلمي شاعر عامر بن سنان ته وویل : داکوع بچیه ! راښکته شه اوخه ووایه ! هغه هم بې له ځنډه له وښ څخه راښکته شو او ویویل :

* ای لویه خښتنه! که ته نه وای نو مونږ بې لارې وُ ! بیابه مو نه لمونځ کولای اونه به مو خیرات ورکولې ! * نومونږ ته ښښنه وکړه .. اومونږ ډاډه کړه .. مونږ پیاوړی کړه ...

* یاغیان غوارې مونږه ښکیل کړي.. خو مونږ ستاپه فضل غښتلي یو...!!

دخدای استازي ورته وویل : درڅه لوی څښتن تاته ښښنه وکړه .. هو! دخدای استازي چې په خپلو ملګرو کې کوم یو یې په ښښنې سره خاص کړی هغه هرو مرو په شهادت رسیدلې! عمر (رضی الله عنه) پوه شو او دواښ له سره یې غږ کړ: ای دخدای رسوله ! کاش چې په دغه شخصیت . عامر دې مونږ ته اوږده ګټه رسولې

وای !! کله چې لښکر خیبر ته ورسید نو دخیبري یهودو غښتلی سپور مرحب له خپلې تورې سره ډګر ته راودانګل او ویویل : ټولو خیبریانو ته پته ده چې زه مرحب یم یوځل چې وسله پر اوږه کړم بیایې بیرته نه ږدم !

نوعامر یې مقابلې ته راووت او ویویل : خیبریانوته داهم پته ده چې زه عامر یم هغه اتل او قهرمان چې ماهم چاته وسله په ځمکه نه ده ایښې!.. نود دواړو ترمینځ د تورو وارونه وارول شوه.. په دغه دوران کې دمرحب توره دعامر په ډال ورغله.. هغه غوښتل ترڅو د ډال نه لاندې دمرحب کیسه پای ته ورسوي مګر خپله توره یې خپل ځانته وربرابره شوه، پای داچې سخت ټپي اوشهید شو.

دپیغمبر (صلی الله علیه وسلم) یوشمیر یارانو اټکل وکړ چې ده خپل ځان وژلی او خیریه اعمال یې بیخي له مینځه تللي، وراره یې سلمه زښت زیات خپه شو په منډه راغې او دخدای استازي ته یې په ژړه غوني اواز سره وویل : داخلک وایي چې دعامر خیریه اعمال بیخي له مینځه ولاړل؟! دخدی استازي له لاس څخه ونیو او ورته یې وویل : دوی درواغ وایي ! بلکې دعامر لپاره دوه ډوله اجر دی !!

بیا دخدای استازي په علي (رضی الله عنه) پسې سلمه ورولیږه.. هغه راغې او دیهودي مرحب مقابلې ته چمتو ودرید.. مرحب یوځل بیا هماغه زړې اوتې بوتې تکرار کړې ؛ علي ورته په ځواب کې وویل: زه هم خپلې مور حیدر بللې یم دځنګله زمري

ته ورته مې له چاڅخه سترګه نه سوزي اونه ورڅخه ویریږم. بیایې لکه دزمري په دود پرې ور حمله کړه اومرحب یې په هلاکت ورساوه اوله زمکې سره یې لیمخې کړ. په دغه جګړه کې د سلمه پونډۍ ټپي شوه چې دپیغمبر دخولې بختورې لاړې یې پرې ورپورې کړې اولوی خښتن روغ رمټ کړ.

فزاري پیغله

دخدای استازي ، فزاره نومې یوسمې ته دابوبکر ترقوماندې لاندې یو ګروپ مجاهدین ولېږدول ، په دغه ګروپ کې داکوع زوی سلمه هم برخه وال وُ. هلته په رسیدو ، فراره سیمې ته نیژدې د اوبو پریو ګودر، ابوبکر مجاهدینو ته داړولو امر وکړ.. سهار لمر څرک سره ابوبکر د جګړې قومانده ورکړه اویو زیات شمیر فزاریان یې وژل ؛ یوه ډله یې چې ښځې او ماشومان هم پکې وُ نیژدې یو غره ته وتښتېدل .. سلمه ورپسې جوخت ورغې فکر یې وکړ چې که دوی دغره په ترانګوکې تیت شي، نوښایي څه ګوانې متوجه کړي.. نویوغیشي یې ور پسې ورخوشې کړ چې ددوی اود غره ترمینځ ولګېده.. هغوی چې کله ددوی جګړېزه ولوله او پیاوړې سرښندنه ولیده نود منښتې لاسونه یې پورته کړه او تسلیم شول، په دوی کې یوه عمر خوړلې ښځه اوترڅنګ یې یو خورا پیمخې پیغله هم ولاړه وه.

پېغلې له خپلو محاسنو څخه دسترګو لینده راواخسته او د بېو غیشي یې پرې کېښود او په اسلمي زلمي سلمه پسې ور ایله کړ او هغه یې روغ دزړه په سر وویشت !! وګورئ ! کوم غیشي ډېر پیاوړي او اغیزمن دي ؟! هغه چې سلمه ایله کړ اودغره بیخ ته ولړېد . اوکه هغه چې پیغلې ایله کړ اودسلمه په زړه ولګېد ؟!!

سلمه د فزارۍ پیغلې دمیني په لومه کې داسې ونښت چې بیایې ځان خلاص نه کړای شوز. اودغه ځپانده مینه او وجدیې دخو شیبو لپاره هم پټ ونه شو ساتلې.. صدیق رضی الله عنه پوه شو دهغه د جهادي مشاعرو او اتلولۍ د تکریم په خاطر یې بې له ځنډه فزارۍ پیغله سلمه ته وروښله.

اسلمي زلمیه ! داولې ؟ تاخو دلومړي ځل لپاره دمینې په معرکه کې ماتې وخوړه ؟! ته خو هغه اتل وې چې نور اتلان به دي پسې اخستل ، اوغیشي به دې بې هدفه نه تـه ؟! څنګه یوې فزارۍ پیغلې پسې واخستې اودهغې دحسن دقیادت بندیوان شوې ؟! مګرد مینې بندیوان په څو شیبو کې دننه په خپله مینه متې ور وارولې اود بري پړاو یې وواهه.. دادی له خپلې محبوبې سره یوځای مدینې ته راستون شو.. هلته دیوبازار په لور رهي سو غوښتل یې خپلې مینې ته څه د اړتیا ورشیان ترلاسه کړي.. دلارې په اوږدوکې نابېره د خدای له استازي سره مخ شو، هغه مباشره دفزارۍ پیغلې په اړه ورڅخه وپوښتل ، اوبیایې ورته وویل : " سلمه ! دغه ښځه ماته راوښه !! " سلمه

وويل : دخدای رسوله ! زما زښته ښه ایسي او تراوسه پورې مې يې لادمخ څخه پلو هم نه دی اخستې !!!

دده ددغې خبرې په اوریدو د خدای استازي چوپ شو.. سلمه بیرته خپلې خونې ته راستون شو.. خوله پښو څخه يې ساوتلې وه او پرتندې يې د خولو څپانده توپان روان ؤ. سلمه له یوداسې موقف سره مخ شو چې نه له خپل محبوب څخه لیرې دی اونه ورسره نیژدې !! دمینې ورې تږی.. نیژدې ؤ چې زړه يې د مینې په لمبو کې لولپه شوی وای، چې کله يې دخدای د استازي له خولې څخه داخبره واوریده : " سلمه ! دانښځه ماته راوښیه ".

شپه دمینې په تنده کې پرې وغمیده .. ویریده چې خپل عواطف به په واک کې نکړي.. څکه چې پرخپله مینه خویې لاګوتې هم نه دي لګیدلې.. سپک راولاړ سو او جومات ته راغې .. دجومات له چت او دروازو څخه يې دځوارلسمې سپوږمۍ په وړانګو کې دخدای د استازي دخونې دروازه لټوله .. هلته ربیعه په نظر ورغې، دجنت په مینه کې دهغه دسجدو شمار معلوم نه ؤ.. سلمه ډیل وکړ ترڅو هغه سلام وکړځاوه، نو سلمه يې خواته ورغې او سلام يې پرې واچاوه .. ربیعه دوعلیکم السلام په ویلو سره ورته وویل : هلکه سلمه ! ته خو دا اوس اوس له غزا څخه راستون شوی يې، په دغه نیمه شپه جومات ته ستا د راتلو لامل او نګیزه څه ده ؟!!

ـ سلمه وویل : ای زما اسلمي وروره! د زړه ستړیا راته پیښه شوې زما مرسته وکړه !

ـ ربیعه وویل : څه غم او ستړیا درپیښه شوې ؟!

ـ سلمه وویل : ددغې فزارۍ پیغلې د مینې په لومه کې ښکیل شوی یم، اودخدای استازي وایي چې : ماته یې راوُ ښښه !

ـ ربیعه وویل : دبور چنډې بچیه ! دخدای رسول یې غواړي اوته یې لانه وربښې ؟! دخدای رسول غواړي دغه ښځه دمکې کاپرانو ته ورولیږدوي اوپه بدل کې یې له هغوی څخه مسلمانان بندیان ترلاسه کړي.

ـ سلمه وویل : دخدای رسول خو به دغه کار وکړي خو زما سینه به ددغې ښځې په بیلتون کې دغمونو کادانه شي !

ـ ربیعه وویل : سلمه ! ته دکومې مینې خبرې کوې ؟ آیا ته له یوې کاپرې ښځې سره مینه کوې ؟! مینه خود اروا ګډون وي دمؤمن او کاپر ارواګانې سرنه ګډیږي.. که دخدای رسول په دغه ښځه کې څه خیر لیدلی وای نو هیڅ کله به یې هم له تاڅخه دهغې غوښتنه نه وای کړې !! تالکه چې دحدیبې دتړون مادې نه دي لوستې ؟!

ـ سلمه وویل : هغه ځای سوزي چې اور پرې بلیږي !

ـ ربیعه وویل : مونږ دمینې او محبت له ادراک او اغیزې څخه بنه خبریو، خو دسولې دتړون پر اهمیت دخدای استازی ښه خبردی ! سلمه! دهغه ستر جمیل ذات په جمال او مینه ځان مست کړه چې هډو فنا او زوال نه لري! سلمه ! مونږ عرب، په دغو کارجنو اوشګلنو کې ژوند کوو، دنړۍ لپاره نوي اسلامي

مستقبل جوړ ول زمونږ دنده او مسؤ لیت دی.. داوخت همدا اجابوي چې نورې میني به دخدای اودهغه درسول پرمینه قربانوو؛ دادی اوس اوس دخدای استازی د تهجد دلمانځه لپاره را ولاړیږي دخدای قرآن لولي او بې شمیره پرښتې یې اوریدو ته له آسمان څخه راکوزیږي.. ته هم راولاړ شه اودس وکړه اود تهجد لمانځه ته ځان چمتو کړه!!!

په دابله ورځ د خدای استازی یوځل بیا ورسره مخ شو او ورته یې وویل:

((سلمه ! دابنځه ماته وښیه !))

سلمه ورته وویل دخدای رسوله دربښلې مې ده .

نود خدای رسول دغه ښځه بې له ځنډه مکې ته واستوله ، اوپه بدل کې مسلمانان بندیان را ایله کړ؛ اوسلمه بیاد موه غزاته ولاړ.

په اسلمیانوکې واده

ربیعه ته هغه څه ورپیښ شول چې سلمه یې هیله درلوده.. دخدای رسول ولید چې شپه او ورځ دخدای په عبادت اودپیغمبر (صلی الله علیه وسلم) په خدمت کې ډوب دی .. نو ویې غوښتل ترڅو دی دژوند نور شئونو ته هم متوجه کړي، نو مباشره یې ورته وویل : هلکه ربیعه ! واده ولې نکوې؟! ربیعه وویل :داوخت واده ته برابرنه یم، اونه غواړم ستاله خدمت څخه بې برخې شم.. دخدای رسول ورڅخه یوې ډډې ته شو.. ربیعه له ځانه سره فکر

وکړاو ویویل : دخدای رسول له ما څخه ډېر ښه ددنیا او آخرت په ښېګنو پوه دی ، که داخل یې راته د واده خبر وکړه نو هرومرو به ورته وایم چې: هو! دخدای رسوله ! زه واده ته چمتو یم.

دخدای رسول یوځل بیا خپله پوښتنه ربیعه ته متوجه کړه او ورته یې وویل: هلکه ربیعه! واده نکوې ؟!)) ربیعه وویل: هو! دخدای رسوله ولې نه ! دخدای استازي ورته وویل: ((د انصارو پلانکۍ کورنۍ ته به ورشې او ورته به ووایې چې زه دخدای رسول راستولی یم ترڅوله هغې پلانکۍ ښځې سره زما واده ترسره کړئ !!.

ربیعه دخدای د استازي له امر سره سم دانصارو کلي ته ورغې او دهغه پیغام اوسپارستنه یې ورته ورسوله. انصارو وویل: ستړی مه شې او هر کله راشې.. په الله قسم دخدای د استازي استازی به مونږ هیڅ کله هم نامراده رخصت نکړو .. نو بې له ځنډه یې دنوموړې ښځې واده ورته ترتیب کړ او له یو عالمْ ډالیو سره یې رخصت کړ، دمهر او ولوړ په اړ یې هډو ورځخه پوښتنه ونکړه.

ددغې بختورې معاملې په سر ته رسیدو ربیعه دخوښۍ له کبله نور په جاموکې نه ځایده.. مګرله بله پلوه دیته خپه وچې دښځې د ساتنې لپاره هیڅ هم په واک کې نه لري.

هلته په رسیدو دخدای رسول ورته وویل : " هلکه ربیعه ! څه دې وکړه ؟" ربیعه وویل: ډېر درانه خلک وُ زما یې ډېر درناوی وکړ واده یې هم راته وکړ اوډېرې ډالۍ یې هم راکړې.

مګر دښځي دمهر لپاره څه نه لرم! دخدای رسول د اسلمیانو مشر بریده ته وویل : دته د خرما دزړي په اندازه سره زر سره راټول کړئ ترڅو دخپلي ښځي مهر يې کړي هغوی همداسي وکړ، بیادخدای استازي ربیعه ته وویل : " داواخله اودخپلي ښځي کورنۍ ته ورشه او ورته ووایه چي داددغي ښځي مهر او ولور شو.

بیاهم ربیعه خپه دی ځکه د واده ولیمه او خوړه يي برابره نه ده. دخدای استازي ورته وویل : " هلکه ربیعه ! ولي خپه ناست يې ؟!" ربیعه وویل : د خدای رسوله ! دولیمي او خوړي لپاره څه نلرم!

دخدای استازي یوځل بیا بریده ته وویل : ((ده ته په ګډه یوه پسه واخلئ ترڅو د واده ولیمه سرته ورسوي ، مګریواځي غوښه کفایت نکوي څه ډوډۍ هم ورسره برابرول حتمي دي؛ په دې رابطه عائشي (رضی الله عنها) ته ورشه او ورته ووایه چي هغه یو زمبیل غله دانه راکړه... پای داچي عایشي ورته وویل : په دغه زمبیل کي څه نهه پیمانې وربشي شته .. مګر مونږ تردې پره نورڅه نلرو، خو بیاهم داته در واخله .

په دې ترتیب دربیعه د واده مراسم دیوپسه په حلا لولو او وربشینه ډوډۍ سرته ورسیدل .

داسې توبه

د جهينه د غرو لمنې په ونو او شنيليو داسې تکه شنې شوې چې نور نو اسلمي ماعز ډيل ونشو ويستلای سمدستې يې په خپلو وزو ډانګ کبنبود اودغره په تړانګو کې يې په ځړ بوختې کړې. اوپه خپله هم دکومې ونې يادبرې دسورلن په لتن کې شو.. ديوې ګڼې ونې لور ته دتلو په تکل کې و چې د ليرې څخه يوه انساني غونه چې دهمدغې ونې لورته را روانه وه په نظر ورغله .. غونې ته په نيژدې کيدو ځيرشو فکر يې وکړ چې داخو هماغه جهينه پيغله ((مهيره)) ده چې په وړکتوب کې يې له ماسره يوځای مېږې او وزې پوولې دي خوله ماسره پړاو په پړاو دغرونو دغه لوړې او ژورې وهلې!!

دطفوليت او وړکتوب لوبې دهرډول ککړتياو څخه برئ اوپاکې وي؛ مګر دعمر په تيريدو او دځوانی منګ ته په رسيدو دبدني تقرب او جنسي هوس بنکار شي... د اسلام په راوړلو سره ماعز د ژوند ديو نوی پړاو په درشل وردننه شو د جاهليت ټولې نادودې يې شاته وغورځولې، اودتقوی يوه ژوندنی نمونه ورڅخه جوړه شوه.. پلار يې ومړه، مور يې لاپخوا دنړۍ څخه کډه په سر کړې وه ؛ هزال اسلمي د زوی په دود وپاله او واده يې ورته وکړ چې دادی اوس داهل او عيال څښتن دی.

داوخت دغه هرڅه جهينه پيغلې " مهيره " ورڅخه هير کړه. اوله هغه سره يې دونو او ډبرو دسيورو لاندې په لهو او لعب پيل

وکړ.. فکریې وکړ چې دی به په دغسې یو غرني چاپیریال کې ددغې پیغلې په نسبت په عفت او پاک لمنی کې خوندي پاتې شي اوکه څنګه ؟!

څوځله یې قصد وکړ ترڅو (یوسف علیه السلام ته ورته) له خپل دین او عفت سره تیښته وکړي . مګر شیطان یې زړه دېیمخې انجلۍ پرنرمو خبرو دهغې لورته ورکوږکړ: واه واه هیڅوک هم نشته ؛داد جنت نه راتښتیدلې حوره؛ دا اوږدې زلفې، د اوږده سپینه غړۍ، داسپینه او وریښمینه سینه او... او...!

داوخت د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) داخبره ورځخه هېره شوه چې هیڅ کوم سړی به لـه کومې پردۍ ښځې سره نه ګوښه کیږي مګرداچې دریم به یې شیطان وي ..!

پای داچې ماعز دګناه په ډنډ کې ښې غوپې ووهلې، خپل کلي ته راستون شو په داسې حال کې چې د معصیت دروند پیتې یې پر اوږه بار و، زمکه یې له پښو څخه تښتیده، نه پوهیده کوم لورته روان دی، کـه وزوتـه یې دکلي لارمعلومه نه وای نو هر مروبه د جهینه دغرونو په ترانګوکې ورکې شوې وای. ماعز پوهېده چې دعفت لمن یې خېرې شوې، دګناه ترپیتې لاندې خپل ځان ورتـه داسې بریښیده لکه دیو غره بیخ ته چې ولاړوي اوبې له خنده به پرې راپریوځي !! ماعز دګناه ترپیتې لاندې دفکر په سمندر کې لامبو وهله: اسلمي هزال چې د زوی په دود یې پاللی و ورڅخه وپوښتل: هلکه ماعزه ! ولې اندېښمن یې ؟!

ماعز خبره پټه نکړای شوه بلکې په صراحت سره یې وویل چې : نن له مهره نومې یوې ښځې سره مخ شوم هغه ماله پخوا څخه پیژندله.. تول ورخ له هغې سره لوبیدلې یم او هغهڅه مې ورسره وکړه لکه یوسړی یې چې دخپلې ښځې سره کوي.. مګر په خپله کړنه زښت پښېمانه یم: نه پوهېږم څه وکړم؟

هزال نه پوهېده چې دخدای لور ته د ورتګ دروازه پرانسته ده اویواځې صادقانه توبه دده لپاره کفایت کوي.. خوماعز ته یې وویل : دخدای استازي ته ورشه هغه به ستا دغه درد دواء کړئ؛ همداچې ماعز دخدای داستازي په وړاندې سوب شو او ورته یې وویل : ای دخدای رسوله ! ما پاک او سپیڅلې کړه! دخدای رسول ته داخبره ښه نه برښېده چې ګنهکار دې په جهري توګه په خپله ګناه اعتراف وکړي ، نوماعز ته یې وویل : (خه خوارشې خدای ته توبه اوباسه)) درې ځل دخدای د استازي او ماعز ترمنځ همدغه توري تبادله شول. په څلورم ځل یې ورته وویل : " له څه نه دې پاک کړم ؟!)) ماعز وویل : د زناله جرم څخه.. دخدای استازي خوا وشا د اسلم سړیو ته وویل : دغه سړی خوبه لیونی نه وي ؟! اسلمیانو وویل : دی خو روغ رمټ دی. (دخدای استازي وویل:)) شراب خوړې نه دي څښلي؟

_ له اسلمیانو څخه یوسړی ورپورته شو او خوله یې وربوی کړه او ویویل :شراب یې هم نه دي څښلي. ١

_ دخدای استازي ورته وویل : " ایا زنادې کړې ؟! "

_ ماعز وویل : هو ! ما زنا کړې .

ـ بیاهم مهربان پیغمبر په ده باندې دپردې اچولو په خاطر ورته وویل: " هلکه ماعزه ! هسې مجوبه دې ورڅخه اخستې وې اویابه دې سکوندلې وې اوتابه اټکل کړی وې چې مازنا وکړه !!! ".

ـ مګر ماعز په لوڅو الفاظو کې دزنا په کولو صراحت وکړ.

دخدای استازي نودماعز خلاصون ته تردې پرته بله لارپیدا نکړه، مګرداچې خپلو یارانو ته یې امر وکړ ترڅو دی دبقیع الفرقد په ساحه کې په تیګو وولي او بالاخره ترتیګو لاندې ومري.

هغوی همداسې وکړه، اوماعز په همدې توګه دګناه له پیټي څخه خان سپک کړ. درې ورځې وروسته دخدای استازي دهغه دتوبې په اړه وویل : " که دده دتوبې اجر او ثواب پریو بشپړ امت وویشل شي نودهغوی لپاره به کفایت وکړي ؛ اودی ماولید چې دجنت په نهرونو کې یې لامبلې".

د سوبې رپې

دخدای استازي دمکې د سوبې او فتحې په دوران کې تولو قبائلو ته د سوبې رپې ترلې وې. د اسلم قبیلې ته یې دوه رپې (بیرغونه) ورکړې وې یو ناحیه بن الاعجم، اوبل بریده بن الحصیب ته: اودغه امتیاز هغوی ته دهغوی دقهرمانی او اتلولی په خاطر ورکړشوی و؛ له بله پلوه دوی لومړني خلک و چې په اسلام کې یې رپی اوبیرغ پورته کړی و.

همدوی وُ چې دمکې دسوبې په دوران کې یې دمکې دغرونو په لوړوځوکو داسلام رپې. رپولې وې. په دویمه ورځ چې د هجرت داتم کال اود رمضان دشلم سره سمون خوري د ایمان لښکرې دسترې فتحې له ستر بیرغ او رپې. سره مکې ته ور دننه شول، بتان یې نسکور او دوړې یې ورځخه پورته کړې؛ چې همدغه ورځ د اسلام په تاریخ کې ترټولو ستره ورځ بلل کیږي .

دحنین په لور

دخدای استازي ته ګنګوسی ورسیدچې: د هوازن، عطفان، ثقیف، جشم، اونصر، قبائل د مالک بن عوف النصري ترمشری لاندې سره راټول شوي او د اسلام دستر پیغمبر پرضد جګړه پیل کوي؛ دوی د اوطاس په دره کې دخدای داستازي اودهغه دیارانو د تجسس او پلټنې په خاطر ځای په ځای شول. دخدای استازي د ګنګوسي د حقیقت د جوتلو په خاطر یو تن اسلمي زلمې عبدالله بن ابي حدرد ته امر وکړ ترڅو هلته ورشي اوپه دوی کې استوګن شي اودجګړې له پلان ځخه یې بشپړ خبر راوړي... له پروګرام سره سم اسلمي زلمې ولاړ او هلته په نوموړو قبائلو کې استوګن شو. پای داچې له بشپړ معلومات سره دخدای د استازي په وړاندې سوب شو.

داوخت د خدای استازي لس زره صحابه (رضی الله عنهم) له خانه سره ملګري کړي او ددغو قبائلو په لور ووت... ددښمن په

سیمه کې یې پریوه چینه واړول.. صحابه دسهار پرډوډۍ ناست و٬ چې لـه دښمنو پرګنو څخه یوسړې راغی اودپیغمبر دیارانو په وړاندې ودرید.. هغـه تـه یې د ډوډۍ ست وکړ.. هغـه هم په مړه خیټه ډوډۍ وخوړه او راولاړسو، ښکته اوپورته یې دخدای د استازي لښکر ته وکتل مګر لـه پامه یې کم په نظر ورغی.. څیرمه یې اوښ چوکړی ٬و ورغې او پښه یې پرې واړوله اورهي سو.

مګر اسلمي زلمیان ددغه کاپر جاسوس په نسبت په غفلت کي نه ٬و پراته .. یو اسلمي زلمې سمدستي راولاړسو او په یوه سره اوښه یـې پښـه واړول اودجاسـوس پـه لـور یـې پـر څـاپو کـړه، اوجاسوس یې لاندې کړ.. اسلمي زلمي خیز کړه او دجاسوس اوښ یي له تر څیرې څخه ونیو او چویې کړ، اوښ لا ګونډې سمې کړې نه وې چې اسلمي په خپله توره د جاسوس مزل ورلنډکړ. سلمه دده اوښ پرخپله اوښه پسې وتاړه اوګړندی بیرته را رهي سو؛ دخدای استازي یې له خپلو ملګرو سره مخې ته ورولاړسو.. پوښتنه یې وکړه: " جاسوس چا وواژه ؟" وګړو وویل : داکوع زوی سلمه وژلې. دخدای استازي وویل : سلب یې ټول دهمده شو".

دلـته لـه بلـه پلوه دمسلمانانو ځینو لښکریانو ته په خپل کثرت څـه غـرور راولاړ شو او دلوی ښښتن دنصرت او مرستې په نسبت غافلـه شول.. هماغه و٬ چې د حنین په وادۍ کې دکفر لښکریانو رښا ورخ پرې ماښام کړ اودنبوي قلمرو یـو زیـات شمیر ملګري پرشاشول؛یواځې دنبوت مقام لـه یولږ شمیر ملګرو سره ددښمن

په وړاندې لکه د پولادو د دیوال په څیر ولاړو.. تره یې عباس بن عبدالمطلب د کچرې واګې ونیول او لاسونه یې ومروړل چې خدای مه کړه د خدای استازي ته څه زیان متوجه نه شي !!

دخدای استازي به د دښمن په لور د پرمختګ هڅه کوله او همدا به یې ویل:

" زه پیغمبر یم دروغ نه وایم ،زه د عبدالمطلب خوی یم. بیایې عباس ته وویل چې : انصارو ته چیغې کړه ترڅو زماخواته راشي.. له دې سره جوخت ټول انصار د لبیک په ویلو سره بې له ځنډه خپلې توري او ډالونه راپورته کړه اودخدای د استازي په خواکې ودریدل ... بیایې دخدای د استازي له امر سره جوخت پردښمن یرغل وکړ، او دلوی ځښتن په مرسته پردښمن بریالی شول .. څه یې ورځخه په هلاکت ورسول او څه یې ورځخه په اسارت کې ونیول .

مهاجرین په هرځای کې

دمکې ترسوبې وروسته ډلې ډلې قبائلي مدینې ته راغله اوپر اسلام باندې یې دخدای له استازي سره بیعت او تړون وکړ.

دخدای استازي لازمه وګڼله ترڅو اسلمي وګړي بیرته خپلې سیمې ته ستانه شي... اوپه دیکې یې مصلحت ونه لید چې باندې اوکلي دې په بشپړ توګه له وګړو څخه تخلیه شي.. نو همدغه و چې دخدای استازي اسلمیانو ته وویل :" غوره به داوي چې تاسې بیرته خپلې سیمې ته ستانه شئ.. مګر اسلمیانو سره

داویره پیداشوه ، چې خدای مه کړه خپلې سیمې ته په ستنیدوېې دهجرت اجر او پاداش له لاسه ونه وځي .. مګر دخدای استازي ورته وویل " تاسې په هر ځای کې مهاجر یاست " هماغه وُ چې بیرته د عباثر درې ته ورستانه شول اودجهینه په تړانګو ځای پرځای شول .

ځلانده ګوتې

دتبوک پیښه دخدای د استازي دسترو جنګي او عسکري تکنیکونو څخه ګڼل کیږي چې اسلامي تاریخ ته یې ستر ویاړ ورپه برخه کړی.. په جزیره العرب کې دخدای استازي دعمومي نفیر اعلان وکړ، ولې چې دښمن په مادي لحاظ ډېر غښتلی او پیاوړی و"!!

هو! دروم د امپراطورۍ مراندې تردریو لویو وچو ـ آسیاء، اروپا، آفریقا، پورې غځول شوې وې.. هغه دچاخبره دهغه وخت پرتوله نړۍ یې ګونډه وهلې وه !! د اسلام له بنسټیزه تحولاتو څخه دغې امپراطورۍ ته په عربي نړۍ کې سخت ګواښ متوجه وُ.. هماغه وُ چې پر پیغمبر اودهغه په لښکر یانو باندې یې دیرغل په نیت خپل ځواکونه د اردن په جنوب کې دبلقاء په لوړو کې ځای پرځای کړه. دخدای استازي قبائلو ته خپل استازي ولیږدول او دیرش زره جنګیالي یې خدمت ته سوب شول. دخدای استازي خپل اسلامي جنګیالي د روم په لور وخوځول، دسختو صحرایي واټنونو په وهلو سره دادي دشام په جنوبي

لوړوکې دتبوک سیمې ته ورسیدل.. هلته یې ددښمن څه نښې نښانې په نظر ورنغلې.. هو! دښمن ته یې دویرې له کبله شپږ کتیزه بوساړه هم نه شوه تینګیدلای.

نیږدې یوه میاشت د اسلام لښکریان د تبوک په سیمه کې اوښتل او را اوښتل؛ دروم له پولو څخه ورتیرشول، سترې سترې کلاګانې یې فتحه کړې او اسلام یې هلته برلاسې کړ.

دبیرته راستنیدو په صورت کې د خدای استازي غوښتل ترڅو د تنګي پرسر ولاړشي.. مګر نورو لښکریانو ته یې اعلان وکړ چې دوی باید په تنګې کې ښکته ولاړشي.

دلته له بله پلوه منافقانو ته فرصت په لاس ورغې. فکر یې وکړ چې دپیغمبر ګوښې کیدل پرهغه دیرغل لپاره ښه په زړه پورې چانس دی!!.

نودتنګي په سرکې له خپلو اوښانو سره ځای پرځای شول، کله چې دغلته دخدای استازی راښکاره شو، نو منافقانو له خپلو اوښانو سره دهغه د اوښ په وړاندې مزاحمت وکړ، ترڅو چې ځنې متاع او سامان آلات یې هم ورڅخه ولویږ.. مګر لوی ښتن هرومرو دخپل پیغمبر ساتنه کوله.. دخدای استازي چې کله ددوی په مکر وپوهید، نومنافقان د شپې په تیارو کې ډیر ژر سره په تنګي کې له مسلمانانو سره ځانونه ګډوډ کړ.

دخدای استازي له اسلمي خوانانو څخه د حمزه بن عمرو په نامه یو تن هلته ولیږداوه ترڅو ده له اوښې څخه لویدلی سامان الات ترلاسه کړي.. د حمزه بن عمرو هلته په رسیدو دشپې تیاره لاپسې خپره شوه،

هک پک اریان شو چې باید څه وکړي، چې نابېره يې دخپلو پنځو ګوتو څخه رڼا پورته شوه او هرڅه ورته په ډاګه شول آن تر متروکې، رسۍ او څادره پورې يې ترلاسه کړه.

په مروکې قبر

د خدای داستازي تروفات وروسته د اسلام پر تنکيو اوشنو باغونو د ارتداد تاوده بادونه راولګېدل! ډېرو قبانلو د زکات دنه ورکولو دريغ غوره کړ؛ خينو يې پکې دپيغمبرۍ دعوې هم وکړې.. د اسلم قبيله په خپل حال پاتې شوه، خپل سرې يې مدينې ته واستول ترڅو دخدای د استازي لـه خليفه سره د ارتداد د فتنې په لـه مينځه وړلو کې برخه واخلي.

تردې وروسته بيا دخدای د استازي خليفه ابوبکر د اسلام دخپرولو پـه خاطـر عـراق او ختيځو هيوادونـو تـه وليـږدول اوسـتر سـتر برياليتوبونه يې ترلاسه کړه! بياکله چې دويم خليفه عمر رضی الله عنه دښارونو د جوړولو اساس کيښود، نو ترهرڅه دمخه يې کوفه او بصره تنظيم او ترتيب کړ، ترڅو د ختيځو هيوادونو دفتحه کولو په خاطر د مسلمانانو دمرکزي استوګنځايونو بڼه غوره کړي... په دغو دواړو ښارونو کې يې داسلم د قبيلې لپاره ځانګړي کلي چې داسلم په نامه سره به يادېدل جوړ کړه. اسلمي مشر بريده بن الحصيب له خپلو اسلمي وګړو سره دجهاد په نيت د خراسان په لور ووت، ترډېرو فتوحاتو او سوبو وروسته يې دمرو په سيمه کې استوګنه غوره کړه اوهم هلته ومړ.

داکوع زوی سلمه د اسلام دستر پيغمبر د وصيت سره سم په بيديا کې د دخراسان او عراق دښارونو پرځای مدينې ته نيژدې د ربذه په

سیمه کې خای پرځای شو. ډېر خله به له خپلو زامنو : ایاس او مسلم او ازاد کړي غلام یزید بن ابي عبیده سره مدینې ته راته اودلمانځه لپاره به یې هماغه ځایونه لټول چیرته به چې دخدای استازی لمونځ کاوه.

د دریم خلیفه عثمان رضی الله عنه تر وژلو وروسته چې کله د مسلمانانو ترمنځ اختلاف مینځ ته راغې، نو سلمه ددغو اختلافاتو څخه ځان بیخي ډډې ته کړ. تر اتیاؤ کلو پورې یې دعمر مراندې اوږدې شوې، پای داچې دپیغمبر په ښارګوټي مدینه کې ومړ او هم هلته خاورو ته وسپارل شو.

دنیکانو خصومت

دخدای استازی وروسته تردې دبنو نضیر یهود له خپلې زمکې څخه وشړل نو دهغوی زمکه یې دمهاجرینو او انصارو ترمینځ وویشله. یوه ټوټه زمکه یې ابوبکر، او ترڅنګ یې یوه بله ټوټه اسلمي خوان ربیعه ته ورکړه.

یوه ورځ دې دواړه د خرماؤ په هغه ونه کې چې د دواړو ټوټو ترمینځ یې دفاصل حد بڼه درلود. اختلاف وکړ، اوڅه خبرې یې سره واړولې او راوړولې! په عین حال کې دابوبکر له خولې څخه ربیعه ته څه داسې خبره ووتله چې هغه پرې خپه شو! مګرابوبکر پښیمانه شو، سمدستي راولاړ شو او ربیعه ته وویل ژر کوه او له ما څخه خپل غچ واخله او هماغه شان ناوړه خبره ماته هم وکړه، کومه چې ماتاته کړې وه !! ربیعه دابوبکر دستر شان په پام کې نیولو سره هغه ته له خواب ورکولو ډډه وکړه، مګر ابوبکر په غوسه شو او ربیعه ته یې وویل:

هرومرو به له ماڅخه خپل غچ آخلي، ګوندې قضيه به دخداى استازي ته وړاندې کووم!!

ربيعه پرخپل موقف ټينګ ودريد ، او باوري و چي دخداى استازى به يې نه ملامته کوي ، نو ابوبکر ته يې وويل : ته چي هرڅه کوې خوزه به هيڅ کله هم تاته ناوړه عکس العمل ونه ښايم.

له دې سره سم ابوبکر راولاړ سو اود خداى دستر استازي په خدمت کي سوب شو، ورسره جوخت ربيعه هم راورسيد.

داد دوه تنه نيکانو ژبني خصومت و دخداى د استازي موقف به ددغه خصومت په اړه څه واى .؟!.

دلارې په اوږدوکي داسلم سرېو په دغه خصومت کي دمداخلې هڅه وکړه او ويويل : پرابوبکر دې خداى ورحمېږي آخر ولې اودڅه په باب دخداى استازي ته ورځي ؟!

ربيعه وويل : تاسو غلي شئ اوبيرته خپلو خونو ته ستانه شئ، ابوبکر دثور په سمخ کي دپيغمبر داسې ملګرتيا کړې چي هغه زما اوستاسې اوګردو مسلمانو دعملونو څخه غوره ده.

د خداى استازي د دغو خبرو په اوريدو سره سرپورته کړ او ويويل:

" ربيعه ! ستا اودصديق ترمينځ څه پيښه مينځ ته راغلي؟!!"

ربيعه وويل : دخداى رسوله ! زما او دهغه ترمينځ څه خبرې لاندي باندي شوې ، په عين حال کي هغه څه داسې خبره وکړه چي هغه ما بده ومنله !

بيايې ماته وويل : ژر کوه اوس ماته هم همغه شان خبره وکړه اوله ماڅخه خپل غچ واخله نوما ورسره ونه منله !

دخدای استازي وویل : " هو! مگر ذاسې ورته ووایه چې : ابوبکره! لوی څښتن دې تاته ښښنه وکړي .

ددې خبرې په اوریدو ابوبکر خوښ شو اودخوښې اوښکې یې په سترګو ډنډې شوې.

د کتاب علمي مصادر

۱	صحيح مسلم	امام مسلم بن حجاج القشيري
۲	شرح صحيح مسلم	امام نووي
۳	مراصد الاطلاع	....
۴	اسد الغابه	ابن الاثير
۵	السيره الدحلانيه....	......
۶	سنن ابن ماجه	ابن ماجه القزويني
۷	مسند احمد	امام احمد
۸	حياه الصاحه	محمد يوسف الكاندهلوي
۹	طبقات ابن سعد	ابن سعد
۱۰	سيرت ابن هشام	ابن هشام
۱۱	صحيح البخاري	محمد بن اسمعيل البخاري
۱۲	فتح الباري	حافظ ابن حجر عسقلاني
۱۳	سنن ابي داود	ابوداود سليمان ابن اشعث السجستاني
۱۴	سنن الترمذى	ابوعيسى محمدبن عيسى ابن سوره الترمذى
۱۵	دنړۍ معاصر اديان	نظام الدين شائق
۱۶	غوره خبري	نظام الذين شائق
۱۷	دېنځو نړۍ	نظام الذين شائق
۱۸	دنن په نړۍ کې د مسلمانانو انحطاط ولې ؟	امير شکيب ارسلان (دشائق ژباړه)
۱۹	سيرت النبي (ص)	ابن کثير
۲۰	سيرت النبي (ص)	سيد سليمان الندوي

أسلمي ځوانان

- داسلام دڅپانده تاريخ هغه تلپاتي څيرې دي چې دنوم په اوريدو سره يې، دروم دأمپراطورۍ مرانديې وشليدې، دمجوسيت کوشيرونه تس نس شول؛ له بت خانو څخه دوړې پورته شوې.
- له دغو ځورلو مخونو سره به په دغو مخو ليکو کې هرو مرو آشنا شئ.
- مونږ زيار وېستلی چې دغه وياړلې،تاريخي، او تلپاتي څيرې تاسې ته له ادبي ذوق سره وروپيژنو.

خپرندوی

داسلامي دعوت او ثقافت علمي مرکز جهانګيري نوښار پاکستان

ګرځنده لمبر:

۰۰۹۲۳۰۰۵۲۰۶۲۳۲